

ת"פ 10359/99 - זאב שורגי, קליין טיבריו, מיכה ניר, לייב אהרון ז"ל, פייג יעקב ז"ל, קליין מרגריטה, לייב נפתלי נגד בן שמן מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו
בפני: כב' השופטת ר' לבהר שרון

ה"פ 10359/99

1. זאב שורגי
 - ע"י ב"כ עוה"ד אלישיב
 2. קליין טיבריו
 3. מיכה ניר
 4. לייב אהרון ז"ל
 5. פייג יעקב ז"ל
 6. קליין מרגריטה
 7. לייב נפתלי
- מבקשים 2 - 7 ע"י ב"כ עוה"ד פלדמן ווינוגרד
נגד
בן שמן מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית
בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד אנטולי ורוזובסקי

החלטה

בפני בקשה לתיקון כתב תביעה שהוגשה על ידי המבקשים. המבקש 1 הוא העותר בהמרצת הפתיחה, והמבקשים 2-7, היו המשיבים ועתה מבקשים להצטרף כמבקשים נוספים בתובענה. עוד הם מבקשים להוסיף סעד נוסף להמרצת הפתיחה, באופן שתכלול גם תביעה כספית.

המשיב מתנגד לבקשה.

העובדות שקדמו לבקשה דנן

1. עניינה של המחלוקת בין המבקשים - חברים במשיבה, **מושב בן-שמן להתיישבות חקלאית בע"מ** (להלן: "**המושב**" או "**המשיב**"), לבין המשיבה, לגבי חיובים שונים שנרשמו בשנות השמונים של המאה הקודמת על-ידי המושב בכרטיסי המבקשים. מחלוקת זו, אשר הובאה בפני מוסדות הבוררות של ההסתדרות ותנועת המושבים, הוכרעה באמצעות פסק בוררות מיום 21.7.1989 (שתוקן ביום 26.3.1990), ואשר קיבל תוקף של פסק דין ביום 14.5.1991 ע"י כב' הרשמת (כתארה אז) הניה שטיין ז"ל (להלן: "**פסק הבוררות**").

2. לאחר שהמושב לא ערך את ההתחשבות כפי שהיה עליו לעשות בתום התקופה שנקבעה בפסק הבוררות, הגישו המבקשים 2-7 (ומבקש נוסף) המרצת פתיחה (ה"פ 217/91), בבקשה להורות למושב לערוך את ההתחשבות כאמור בפסק הבוררות. הצדדים הגיעו לפשרה שקיבלה תוקף של פסק דין (להלן: "**הסכם הפשרה הראשון**"), לפיה

עמוד 1

באי כוח הצדדים ימונו כמנהלים מיוחדים לביצוע פסק הבוררות, וכי לשם כך ישכרו את שירותיו של גורם מקצועי שיבצע את ההתחשבנות המחודשת.

3. נוכח המחלוקות בין המנהלים המיוחדים, הגישו המבקשים 2-7 תובענה נוספת בדרך של המרצת פתיחה בבקשה להורות על ביטול הסכם הפשרה הראשון (ה"פ 409/96).

בנפרד מכך, הגישו המבקש 1 והמושב תביעות הדדיות האחד כנגד השני, אשר הוכרעו במסגרת הליך בוררות נוסף בפני עו"ד י' אדם, בסופו שילם המושב למבקש 1, במסגרת הסכם פשרה, סכום של 1,400,000 ש"ח.

עוד קודם לכן, בשנת 1999, **הגיש המבקש 1 את הבקשה בהמרצת פתיחה זו**, בבקשה למינוי בא כוחו ככונס נכסים לביצוע פסק הבוררות. בין הצדדים נחתם הסכם פשרה לפיו ימונה מנהל חשבונות מוסכם לביצוע פסק הבוררות (להלן: "**הסכם הפשרה השני**"). בהמשך, הצטרפו המבקשים 2-7 להסכם הפשרה השני והסכמי הפשרה קיבלו תוקף של פסק דין ביום 28.3.2000 וביום 16.4.2000.

יצוין, כי ביום 27.10.1999 ניתנה החלטת כב' השופטת ה' שטיין ז"ל, במסגרתה נקבע, כי כל הצדדים לפסק הבוררות הם צדדים דרושים, ולכן צורפו המבקשים 2-7 כמשיבים לתובענה דנן.

לאחר שלא עלה בידי הצדדים להגיע להסכמות לגבי מינוי גורם מקצועי לביצוע פסק הבוררות ודרך עבודתו, הגיש המבקש 1 בקשה לביטול הסכם הפשרה השני (ה"פ 957/01), אשר נדחתה על ידי בית המשפט (וגם ערעור על החלטה זו נדחה על ידי בית המשפט העליון). לאור זאת, המשיכו הצדדים, בגדר ההליך דנן, במאמצים למנות גורם מקצועי מוסכם לביצוע פסק הבוררות.

לבסוף, ביום 28.12.2010 ניתן ע"י כב' השופטת ד"ר ד' פלפל תוקף של פסק דין לחישוב שנערך ע"י רו"ח האפט. על-פי תוצאות החישוב, חובו של המושב למבקשים עומד על כ-70,000,000 ₪ (להלן: "**פסק הדין הסופי**").

4. בעקבות זאת, הגישו המבקשים בקשה למתן פסיקתא, במסגרתה ביקשו לחייב את המושב בתשלום הסכום שנקבע בפסק הדין הסופי, ולחלקו בין כלל חברי המושב (64 במספר). בהחלטתה מיום 8.2.2011, דחתה השופטת את הבקשה, תוך שקבעה, כי הדיון שנערך בפניה התנהל אך ורק בקשר לרישומים של ספרי המושב, כי לא הייתה עתירה לפסק דין כספי, כי לא הובאה כל ראיה מצד המבקשים כיצד יש לחלק את הכספים, אם בכלל, בין חברי המושב. ביהמ"ש קבע כי לא כל 64 חברי המושב היו צד להליך, ואין אפשרות לטעון ולקבל בשמם כספים, מה גם שיש חברים שנפטרו.

5. על פסק הדין הסופי (וכן על החלטות הביניים שקדמו לו), הגיש המושב בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון (רע"א 5963/11). גם המבקש 1 והמבקשים 2-7 הגישו בקשות רשות ערעור על החלטת בית המשפט מיום 8.2.2011, (רע"א 5964/11 ורע"א 6008/11), בה נקבע כי הסעד שהתבקש על-ידם היה לתיקון ספרי המושב, ולא נתבקש סעד כספי, ועל כן פסק הדין מיום 28.12.2010 אינו ניתן לביצוע כפסק דין כספי. לחלופין, וככל שהחלטת בית

משפט קמא מיום 8.2.2011 אינה בגדר החלטה המבהירה את פסק הדין מיום 28.12.2010, אלא החלטה המשקפת אותו - ביקשו המבקשים לערער על פסק דין זה.

6. בפסק דינו מיום 12.6.2013, קבע בית משפט העליון, כי לא ניתן לקבוע שהעיתירות הן רק לסעדים שאינם כספיים. ביהמ"ש ציין כי לא צויין בתובענה סכום תביעה משוער, ועל כן, עומדת למבקשים אפשרות לבקש לתקן את התובענה על ידי כך שייכלל בה סכום תביעה משוער או להותיר את המצב על כנו, כתביעה למתן חשבונות בלבד. וכך קבע ביהמ"ש:

"בענייננו, לא פורש בכתב התובענה סכום תביעה משוער, ולכן, כפי שמציין המושב בצדק, לא שולמה האגרה הנדרשת בתובענה כספית. משכך, סבורני כי בפני המשיבים עומדות עתה שתי אפשרויות: הראשונה, לבקש לתקן את תובענתם, בכך שייכלל בה סכום תביעה משוער וכן לשלם את האגרה הנדרשת על-פי התובענה המתוקנת (השוו: סופרגז חברה ישראלית להפצת גז בע"מ נ' חב' מודיעים סוכנויות בע"מ, פ"ד מו(5), 1992). האפשרות השנייה, היא להותיר את המצב על כנו... כך, אם יבחרו המשיבים, מטעמם הם, שלא לתקן את התובענה, כמפורט באפשרות הראשונה, לא ניתן יהיה לראות בתובענתם כתביעה לסעד כספי, אלא כתביעה לאכיפת פסק רשות השיפוט, שהסעד המרכזי בה הוא עריכת חישוב מחודש של הוצאות המימון של המושב, ותיקון ספרי המושב בהתאם".

בעקבות פסק דינו של בית המשפט העליון, נערכו שני דיונים בפני כב' השופטת פלפל (בימים 16.9.2013 ו- 1.10.2013), במסגרתם הודיעו המבקשים כי הם מבקשים לתקן את כתב התביעה.

7. ביום 14.10.2013 הגישו המבקשים בקשה לתיקון כתב תביעה, במסגרתה ביקשו לתקן את המרצת הפתיחה, כך שייכלל בה סעד כספי תוך נקיבת סכום תביעה משוער.

משלב זה, הועבר התיק לטיפול. בדיון שנערך בפני ביום 8.1.2014, עמדתי על כך, כי על המבקש לגבש עמדתו בהתאם לפסק הדין של בית המשפט העליון, אם אכן בדעתו להגיש תובענה כספית. לצורך כך ניתנה למבקש 1 ארכה בת 45 יום כדי לשקול עמדתו, האם הוא מעוניין להגיש תביעה כספית.

הליך גישור אליו הפניתי הצדדים בשלב זה לא צלח, וניתנה למבקשים ארכה נוספת לשקול עמדתם האם להגיש תביעה כספית שמחייבת אותם בתשלום אגרה. בעקבות זאת, הגישו המבקשים ביום 30.7.2014 את הבקשה נשוא החלטה זו, במסגרתה ביקשו להותיר התובענה דנן על דרך של המרצת פתיחה, ושוב על בקשתם להוספת סעד כספי, כאשר בחרו לציין שסכום התביעה המשוער עומד לטענתם על סך ₪ 2,500,001 בלבד, שהוא הסכום המינימלי המקנה סמכות עניינית לבית המשפט המחוזי.

טענות המבקשים

8. לטענת המבקשים, לאור פסק דינו של בית המשפט העליון, יש להותיר את התיקון המבוקש, מאחר ולא ניתן

לקבוע לטענתם, אפילו במשוער, מהו הסכום שהמושב חייב למבקשים. לכן הם נקבו בסכום מינימאלי המביא את התובענה לגבול סמכותו של בית המשפט.

טענות המשיב

9. מנגד טוען המשיב, כי לא צורף לבקשה נוסח כתב תביעה מתוקן, וכי אין מקום לעתור במסגרת המרצת פתיחה לתביעה כספית. עוד הוא טען, כי המשיבים נוהגים בחוסר תום לב, כאשר הם נמנעים במכוון מפירוט ושומה של דרישותיהם הכספיות, שלמעשה ידועות להם כבר מההליכים הקודמים.

דיון

10. הוראות הדין הרלוונטיות לעניינו, הן תקנות 249, 253 ו- 258 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: "**התקנות**"). תקנה 249 לתקנות מונה את רשימת נושאים שבהם ניתן לבקש הכרעה בהליך של המרצת פתיחה. תקנה 253 לתקנות מוסיפה וקובעת כי תובענה לסעד הצהרתי גרידא מותר להגיש בדרך המרצת פתיחה.

בעניינו, כתב התביעה המתוקן אותו מבקשים המבקשים להגיש, כאשר יתווסף בו סעד כספי, הינו כתב תביעה למתן סעדים כספיים, ולא הצהרתיים, הנועד להתברר על דרך של תובענה כספית רגילה.

נכונים לעניין זה דבריו של בית המשפט בה"פ 109/04 **עיריית חיפה נ' דובק בע"מ** (פורסם בנבו), כדלקמן:

"הלכה פסוקה היא, כי סעד כספי אינו ראוי להידון בדרך של המרצת פתיחה. ברור מאליה שבמקרה שבפנינו אם תתקבל המרצת הפתיחה, יצטרך בית המשפט לפסוק סעד כספי, שכן סעד הצהרתי במקרה זה אין בו די. הכלל הוא, כי לא ניתן לתובע סעד הצהרתי מקום שבידו לממש את זכותו על דרך תביעת הסעד המהותי, ראה למשל ע"א 227/77 בנק ברקליס דיסקונט בע"מ נ. יצחק ברנר ואח', פ"ד לב (1) 85. מהפסיקה אתה למד, שאין לפתוח פתח להליכים למתן פסק דין הצהרתי, אשר כל מגמתם היא רק בירור ההלכה בחלק המוגבל של העילות הפתוחות, תוך שמירת הזכות לפרוש בדיון נוסף יריעה רחבה יותר, או לעגן את התביעה בעילה שונה."

עוד נקבע בפסק הדין, שאין מקום ליתן סעד הצהרתי, כאשר ההצהרה דרושה כצעד מקדמי לתביעה לסעד אופרטיבי:

"הנימוק הוא שהאינטרס של הנתבע, שלא יוטד פועמים בשל אותו עניין, גובר על אינטרס התובע לקבל את הסעד המבוקש באותו שלב. סבורני, שבמקרה שלפנינו ניתן לדון בתובענה שהוגשה בדרך של תביעה רגילה לסעד כספי."

כך בדיוק בענייננו.

11. למבקשים ניתנה זה מכבר הברירה כיצד להמשיך ולפעול, וניתנו להם אורכות להגשת כתב תביעה מתוקן, הכולל סכום תביעה מפורט. משהמבקשים עצמם עמדו על כך שתביעתם הינה תביעה למתן סעד כספי בעיקרו, ולמצער, בחלקו, הן בבקשה למתן פסיקתא, הן בפני בית המשפט העליון והן בפני מותב זה - הרי שאין מנוס אלא להעביר את התובענה לפסים רגילים על דרך של תובענה כספית. למעלה מן הצורך יצוין, כי המבקשים לא טענו ובוודאי לא הוכיחו, אינטרס לגיטימי כלשהו לפיצול הדיון ולהסתפקות בהצהרה בשלב זה (רע"א 2611/98 **בנק לאומי לישראל נ' מוזס** (פורסם בנבו, 21.7.1998); אורי גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי (מהדורה עשירית, 2009), בעמ' 507, להלן: "גורן").

יתרה מזאת, לא מקובלת עלי טענת המבקשים כי אין ביכולתם לשום את תביעתם, אף לא על דרך של אומדנה, ועל כן, העמידה על סך של 2,500,001 ₪, כאשר נראה שמחד, עשו כן כדי לחסוך בהוצאות אגרה, ומאידך, במטרה שהתביעה תהיה בסמכותו של בית המשפט המחוזי. לטעמי, מדובר בטענה מתחמקת, אשר דינה להידחות. כך בפרט, נוכח העובדה, כי המבקשים ידעו לנקוב בסכומים מדויקים ומפורשים בבקשת רשות הערעור שהוגשה על ידם לבית המשפט העליון, ופירוט שם במפורש, מה הסכומים אשר לשיטתם חב להם המושב; (ראה סעיפים 5-6 לבקשת רשות הערעור - נספח 13 לתגובת המשיב לבקשה דנן; וכן נספח 14 לתגובת המשיב, בסעיף 1).

יתרה מזאת, כפי שנקבע על פי פסק הדין הסופי שניתן על ידי השופטת פלפל, חובו של המושב למבקשים עומד על כ-70,000,000 ₪, ועל בסיסו הגישו המבקשים בקשה למתן פסיקתא.

העולה מן האמור הוא, כי מדובר בתביעה כספית במהותה, ומשכך אין מקומה להתברר בהליך של המרצת פתיחה, אלא כתביעה כספית רגילה, על כל המשתמע.

הבקשה לצירוף המבקשים 2-7 כתובעים

12. עוד בפני בקשה שהגישו המבקשים לצירוף המבקשים 2-7 שהיו משיבים במסגרת המרצת הפתיחה. בנסיבות העניין, ומשבית המשפט כבר הורה על צירופם כצד להליך דנן, מקובלת עלי עמדת המבקשים, כי יש לצרפם כתובעים ולא כנתבעים שכן יש להם עילת תביעה דומה כנגד המשיב.

13. לגבי הבקשה למחיקת מבקשים 4-5 מההליך דנן, לאור העובדה שהם נפטרו, הרי שבהתאם לאשר נקבע בתקנה 36 לתקנות, תובענה אינם פגה על שום שאחד מבעלי-הדין נפטר, כל עוד העילה בעינה עומדת. הגישה המקובלת הינה כי עיזבון המנוח הינו חסר אישיות משפטית, ולפיכך אינו יכול לשמש חליף למנוח (בועז קראוס, **דיני ירושה ועיזבון** (חלק ג), 22.1(ב)). לפיכך, נדרשים חליפים אחרים. בהתאם לכך, קובעת תקנה 38 לתקנות, כי במקרה של פטירת בעל-דין רשאי בית-משפט או הרשם להורות - אם ראה צורך בכך לשם יישוב מלא של כל השאלות הכרוכות בדבר - כי מנהל העיזבון, או היורשים, או הנאמנים, או חליף אחר של בעל-הדין, כולם או מקצתם, יהיו לבעלי-הדין.

14. בנסיבות בהן הסכסוך נושא אופי כלכלי-כספי תוך פגיעה רכושית אפשרית בעיזבון המנוחים, דרך המלך היא כי מנהל העיזבון או יורשי המנוח יהוו את חליפיו. באופן זה תינתן הזדמנות למי שהינם בעלי עניין בדבר, להביא בפני בית המשפט את טענותיהם. אשר על כן, על דרך הכלל יהא זה מן הראוי להמתין להוצאת צו קיום צוואה או צו ירושה, או מינוי מנהל לעיזבון, בטרם יינתן צו למחיקת מבקשים אלה או לקבלת החלטה באשר לחליפיהם. (ראו למשל: ע"א 2900/09 **פרלמן נ' מרקו קאירי בע"מ** ([פורסם בנבו], 8.6.2010); ע"א 4138/07 **אברהם נ' עמידר החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ** ([פורסם בנבו], 12.11.2009)).

סוף דבר

15. לאור האמור, אין מקום להמשיך ולדון בתובענה בדרך של המרצת פתיחה.

על התובענה להתברר כתובענה כספית. המבקשים יגישו כתב תביעה מתוקן, וישלמו אגרה כדין, וזאת תוך 30 יום מהיום. כתב הגנה יוגש כעבור 30 יום.

עם הגשת כתב התביעה המתוקן התובענה תועבר לפסים של תביעה אזרחית רגילה, ותקבל מספר של תיק אזרחי, וייקבע מועד לקדם משפט.

המזכירות תסגור את התובענה שהוגשה כהמרצת פתיחה.

הנני מחייבת את המבקשים לשלם למשיב הוצאות בקשה זו בסך 10,000 ₪ בתוספת מע"מ. המזכירות תמציא העתק החלטתי זו לצדדים.

ניתנה היום, כ"ז שבט תשע"ה, 16 פברואר 2015, בהעדר הצדדים.